

GIÁ BÁN	
ĐƠN-THÁP	NGOẠI-QUỐC
1 năm, 5000	1 năm, 1000
6 tháng, 3.000	6 tháng, 500
3 tháng, 1.500	3 tháng, 250

Mua báo phải trả tiền trước.
Theo và muốn đổi báo
nên gửi kèm tiền.
Đang quảng cáo, việc riêng
xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE
MỖI TUẦN XUẤT-BẢN HAI LẦN: THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

Đa không còn
thì lòng dẫu vào
dầu? Gia-dinh với
xả-bội cũng thế.

CHẾ-ĐỘ GIA-TỘC vì sao mà có chịu lay chuyển?

Phạm dân-tộc nào, trước lúc
lập thành quốc-gia xã-hội
thì tất do chế-độ gia-tộc mà
tiền lần lên, vì loài người là
một giống động-vật có tính
hợp bầy, mà hợp bầy thì khởi
dầu từ trong gia-tộc. Bởi vậy
nói hẹp lại thì gia-tộc là một
đoàn-thể nhỏ mà cá-nhân là
phần-tử; nói rộng ra thì quốc-
gia xã-hội là đoàn-thể lớn mà
gia-tộc là phần-tử. Trên lịch-
sử loài người mà kể về thời
đại đã qua thì chế-độ gia-tộc
có quan hệ trong nền xã-hội
đại-đề là thế.

Nước ta trên vài ngàn năm
theo văn-hóa Trung-hoa, học
thuyết và chế-độ về gia-tộc
phát đạt rất sớm; cho rằng
học-vấn tư-tướng, phong-tục
tập-quan của người Minh, chỉ
quanh quẩn trong phạm-vi gia-
tộc mà chưa có cái gì vượt ra
ngoài. Xem trên lịch-sử ta,
thay chẵn đời Chu, trải biết bao
là cuộc bể-dầu, mà cái gia-tộc
trong dân gian, không những
không thay đổi mà mỗi đời
mới càng phát đạt. Đó là dấu tích
của thời đại ngày xưa, ai cũng
thấy rõ. Nay thử xét chế-độ
gia-tộc ngày xưa sơ dĩ đoàn-
kết lại là vì cơ gì?

1.) Vì nghề làm nông. —
Đã là nghề nông thì thế nào
cũng phải có đất ruộng, đất
ruộng là một thứ sản-vật không
dời dời được (不離土); đã
không dời dời được nên đời
ông cha ăn ở ở đâu, đời con
đời cháu cũng ăn ở ở đấy.
Cái hoa lợi trên vùng đất
thường năm xuất sản mà nuôi
cho mình được sinh-lớn, có
cái mảnh lộc in sâu vào trong
vì có gì mà rời cái vù sứt ấy
được. Vì thế mà gia-tộc cứ
nuôi theo cái nghề nghiệp
cần yếu ấy mà thành một cái
nền bất động.

2.) Vì di-sản phân phối. —
Ở các dân-tộc văn-minh, cha
mẹ sinh con, cốt lo nuôi dạy
cho nó thành lập mà không có
cơ sở bảo đảm của đời cho nó.
Ở nước Nhật - bản ngày trước
theo chế-độ phong kiến, di-sản
chỉ một đứa con đầu được
hưởng, còn bao nhiêu đứa
khác không có quyền lợi gì
trong di-sản ấy, nên phải lo
tự lập. Ở nước ta gia-tộc của
cha mẹ, tức là gia-tộc của con
(con lớn chỉ hơn một phần
hương-bổn, còn bao nhiêu thì
chia sẻ). Không kể mấy nhà
phú-hộ, con cháu chỉ chực ăn
của di-sản đó, mà đầu cho

những nhà trung-gia, chỉ có
đôi ba mẫu ruộng, con cháu
cũng cứ ngồi chực ăn di-sản ấy
mà không chịu đi tìm phương
sinh kế. Ấy vì cái lối di-sản
phân phối mà nhiều người chỉ
biết một cái trời đất trong gia-
đình, ngoài ra không biết có gì
 nữa.

3.) Vì giao thông ngàn trở. —
Người ta có di dời nơi này nơi
khác, nhờ tại mất tiếp xúc mà
đường tri-thức mở rộng. Người
minh ngày xưa vì đường giao
thông không liên (như là xứ
Trung-kỳ), nên cách sống ngăn,
đường dài tin trễ, người ở nơi
nào thì ở an nơi ấy, thậm chí
làng trên xã dưới, hạt ngoài
huyện trong mà trọn đời
không qua lại nhau, sống chết
nên hư, chỉ biết một vùng
chung quanh trong làng xóm.
Xem trong dân-gian, cái lối tộc
phân và phân xã, nếu cứ hay
tranh nhau thì dù rõ ràng là
người Minh; ngoài gia-tộc ra,
đều xem như là người lạ cá.

4.) Vì thuyết qui-tộc với
bình-dân. — Trên 3 điều là nói
trong dân-gian, còn về vua
quan thì tâm lý đối với gia-tộc
lại càng chủ trọng hơn nữa.
Một người làm vua thì toàn cả
họ đều đứng riêng ra thành
một qui-tộc đặc biệt, không
phải bằng hàng với họ bình
dân kia. Lại lấy cái nghĩa gia-
tộc ấy mà phát triển rộng ra,
đối với những người có công
với gia-tộc mình thì được
hưởng cái quyền đặc biệt, như
làm quan thì con cháu được
ăn lộc (âm-từ âm-tôn v.v.), cha
mẹ được phong tước. Những
cái là thường nghe như:
« một người chịu ơn, cả nhà
ăn lộc » và « thấy người sang
bất quảng làm họ »... chính là
chứng rõ cho sự tư tưởng tập-
tục của người Minh ở đời, chỉ
lấy gia-tộc làm bản vị, quốc-
gia xã-hội, chẳng qua là đều
phụ-thuộc mà thôi.

Ấy, người Minh đối với gia-
tộc, gốc sâu rễ bền như thế. Bởi
vậy nên trời nghiêng đất ngã,
núi sụp biển lở, cuộc thế biến
thiên, dù đời thế nào, mà
miền trên nhà thờ còn có ngày
hương, vàng xôi thịt, bên xô
hộp còn có vật ruộng miếng
vườn, thì dầu lửa cháy ngang
mây, gây phang trước trán,
cũng không hề nhúc nhích.
Cái tánh « vĩnh-tụ » của người
Minh, không phải vì chế-độ ấy
có cái mảnh lộc vô hình vô
hầm nông sâu mà thành ra
tánh di truyền hay sao? Thế
mà ngày nay vì sao mà cũng bị
lay chuyển?

Theo nhà lực học đã bàn
giải, phạm một vật gì có cái
tánh « vĩnh-tụ » (vĩnh-yên),
nếu không có cái gì ở ngoài
kích thích thì không khi nào tự
động Trái lại, nếu như bị cái
gì đụng chạm đến mà làm cho
cái tánh vĩnh-tụ ấy mất hẳn
chỗ nương dựa, thì tự nhiên
biến ngay cái tánh sẵn có trước
mà xảy ra những điều không
ngờ..... Nay thử đem thuyết
trên mà xét đến tình trạng
trong dân-tộc ta, thì thấy cái
chế-độ gia-tộc kia đã gần sa
vào cái cảnh địa không thích:
Ngày xưa chuyện một nghề
nông đã đủ sống, ngày nay nông
sống cùng-thương từ ngoài tràn
vào, làm cho cái nghề sẵn có
xưa nay bị xô đẩy mà một
ngày một thấy sa sút. Ngày
xưa sào ruộng miếng vườn, chỉ
nhờ hoa lợi con con ấy cũng đủ
qua ngày tháng, ngày nay thì
không thể bỏ bỏ được ấy mà
mong chen-chun vào cõi sinh
tồn. Đến như con đường giao
thông ngày càng mau chóng,
học thuyết nhân quyền, ngày
càng thanh hành, tàu hơi
xe hỏa, đã đổi hẳn cái cảnh
tự do, đã đánh đổ cái
bờ giông sang giống tiện; nói
cho rõ ra, bao nhiêu cái nền
nếp ngày xưa vun bồi vào cái
gốc cây gia-tộc kia bị làn sóng
« Âu-hóa » mà tiêu mòn gần
hết. Vậy thì muốn cho cuộc
tấn bộ được thích hợp, các
nhà chánh-trị, nên theo thời sự
đổi cho hợp với tình thế hoàn
cảnh đã khác xưa mà không
cứng đầu phương pháp gì đón trước
cho thích hợp, thì không
sao có hiệu quả mỹ-mãn vậy.

Kim - Sinh

AI LÀ KHÁCH
DU - LỊCH ?

Người mình gần đây đã
biết hình thái du-lịch, kể
thì đi xe đạp từ Nam ra Bắc,
người thì đi bộ từ Bắc vào
Nam, ngoài ra kể đi xe hơi
xe hỏa thì không kể xiết; mà
trong khoảng đường du-lịch
ấy thì xứ Trung-kỳ chiếm một
đoạn rất dài. Vậy muốn được
liên lạc trong cuộc du-lịch, không
chỉ bằng mỗi người cấp
nách một quyển sách nhỏ
« DU-LỊCH TRUNG-KỲ ».

Sách này có tánh-chất
địa-dư và lịch-sử, học trò
xem cũng rất có ích trong sự
học.

Mỗi quyển giá 0\$10, ở xa
gửi thêm 0\$13 tiền cước.

Tiếng-Dân

Văn-minh là tàn hay thời?

Mỗi khi mình nghe nói văn-minh
thì mình hiểu ngầm cái nghĩa « tấn-
bộ » ở trong. Và cũng thường
nghe hay cái danh từ này nó thường
đi bên cạnh nhau: « Văn-minh tấn-
bộ ». Vậy văn minh tức là tấn bộ.
Thế, nhưng mà khi nào rành năm
nghĩ cho kỹ, thì mới thấy tấn bộ
cũng không biết « tấn » phía nào.
Mình đứng phía Nam ngó qua phía
Bắc mà nói « tấn bộ » thì là tấn về
phía Bắc. Nhưng nếu mình đứng phía
Bắc ngó qua phía Nam mà cũng nói
« tấn bộ » thì là tấn về phía Nam.
« Tấn bộ » không phải khi nào cũng
giống nhau là thế đó.

Nói tấn bộ cũng như mình nói
« trên » với « dưới ». Quả đất là
một vị hành tinh, hình hơi tròn,
ngày mai đến tới cứ xoay vần mãi,
người đứng trên quả đất mà không
rời ra là nhờ cái sức hút vào trung
tâm của quả đất (pesanteur).
Thế mà hiện nay mình cho phía đầu
là « trên »; phía chun là « dưới ».
Vậy thì 12 giờ sau, khi quả đất đã
xay trọn nửa vòng rồi, đáng lẽ phía
đầu trở lại « dưới » mà phía chun
trở thành « trên » mới phải, nhưng
mình nào có nói như vậy.

Nói bóng bóng này giờ là để chửi
chơi người ta nói « văn minh » là
có gì là nhất định: tấn với thời,
thượng với hạ..... không chỉ
nghĩa tuyệt đối (absolu) mà chỉ là
tương đối (relatif) thôi.

Đã vậy thì văn minh cũng không
phải là tấn bộ luôn, mà cũng có khi
« thời bộ » nữa. Khi đầu tiên loài
người ăn sống ở rừng mà lần lần biết
ăn熟食, biết chế vôi để tắm thì
gọi là tấn bộ. Hiện nay đồ ăn món
này món khác, chất mặc thứ nọ thứ
kia đã là « văn minh » đến cực điểm
rồi. Thế mà càng văn minh chừng
nào thì đồ mặc lại càng giản tiện
chừng nào. Cứ coi các bà đầm đã
đủ biết, còn ít văn minh thì còn
mặc áo phủ gối, dài tay, kín cổ, mà
lần lần càng văn minh thì áo lại càng
lên gần đến hàng đưa hai đùi về non
ra, tay cũng không có, đến cổ ửng, cả
nửa thân mình ở trên cũng đưa ra
trước công chúng. Thế là văn minh.
Về y phục có hai cách: che cho kín
cũng văn minh, mà để cho người ta
thấy cũng là văn minh. Cái thuyết
văn minh này mình không dám
phục vụ cho cái ý nghĩ thiên thì
ra làm gì chứ có phải để cho
vệ sinh đâu! Đến cái thuyết dưới
này mình tuy chưa dám tin nhưng
nghe cũng có lý.

Đó là thuyết không mặc áo quần
chỉ có le nudisme. Những người đề
xướng cái thuyết này là cốt để cho
thân thể được tự do vận động,
không phải bị áo quần bó buộc v.v..
và lại để một lối cho nhân loại
là lo mặc. Hiện nay ở Âu-châu đã
có nơi thiết hành các thí nghiệm
như chỉ thiết hành khi họ ở
chung với nhau, biết là một xứ, và
dương vận động cho thuyết họ lưu
hành khắp cả thế giới.

Ở xứ mình giữa cái quan niệm
« kín cổng cao tường » mà đem cái
thuyết này ra nói thì chắc không
khỏi nhiều người ngó mình có một
góc tư con mắt. Nhưng thiết tưởng
cái thuyết này mà thiết hành được
thì cũng đỡ cho mình một mối bận
phải về áo quần và các cơ cấu ở
hết lòe loẹt nhau « mỗi » kín « mỗi »
nọ. Nhưng có hại cho các xưởng

Chánh-trị Âu-châu trong thời kỳ cận-đại Ý-TUỞNG VỀ CHỦ NGHĨA DÂN-TỘC

(Tiếp theo)

Hồi thế kỷ 19, ở Âu-châu có hai
cái lý thuyết tương phản với nhau
về chủ nghĩa dân tộc. Một đảng là
chánh sách của nước Pháp, một
đảng là chánh sách của thủ tướng
Đức Ti-át-Mạch (Bismarck). Cái lý
thuyết của Đức lấy cái giống da
làm gốc. Có nhiều nhà văn sĩ như
ông Treikste công nhận cái thuyết
ấy và kết luận rằng phải dùng võ
lực mà trừ cái dân tộc thật của họ
cho những thứ dân vào không
biết rõ dòng giống họ. Các nhà văn
sĩ ấy lại nói rằng: « Chúng ta phải
trả cái dân tộc Đức lại cho dân
Alsaciens đầu cho họ đợi mà không
cực lại cũng một kỷ ». Vì cái thuyết
lý ấy mà xảy ra cái chánh sách
Đại-nhật-như-mạng (pangermanisme)
rất hại cho sự hòa bình ở châu Âu.

Cái lý thuyết của Pháp lại khác,
họ coi cái dân tộc cũng như cái kết
quả của sự muốn ăn chung ở đầu
với nhau của một đoàn đồng người,
không chịu dưới quyền dân tộc
khác. Ông Renan nói rằng: « Cái
dân tộc là cái nghĩa muốn sinh hoạt
chung với nhau ». Theo cái lý thuyết
này thì dân tộc không phải
vì sự tự nhiên (như giống da) mà
ra, mà vì tâm lý, lương tâm của
người mà ra đó thôi.

Cái thuyết của Đức là về chủ
nghĩa quyết định (déterminisme),
còn cái thuyết của Pháp là về sự
sáng kiến và ý tưởng. Người Đức
danh dân Alsaciens về mình, cho
rằng họ là một dòng giống với mình
còn người Pháp cổ giữ lấy dân
Alsaciens, cho rằng tâm lý họ chịu
theo mình. Theo người Pháp thì cái
dân tộc cũng tương tự như cái
« đặc quyền của loài người », hệ
học muốn làm dân tộc nào thì
dân tộc ấy là dân tộc của mình vậy!
Sau trận giặc 1870, trong cái
« trường hợp xứ Alsace », hai
thuyết Đức và Pháp chọi nhau. Sau
trận hòa ước Francfort (1871), nước
Pháp, việc cái thuyết lý của mình
và đòi dùng cách « công đồng thẩm
vấn » (plébiscite) mà hỏi ý kiến của
tất cả dân Alsaciens-Lorrains coi họ
muốn về Pháp hay về Đức. Nhưng
Ti-át-Mạch nghịch ý không chịu.

Cái phương pháp « công-đồng-
thẩm-vấn » (plébiscite) là cũ kỹ
lắm rồi. Cái ý tưởng ấy xảy ra bởi
Đại cách mạng, nhưng ngoài thực
tế, các nước ít khi dùng đến. Hồi
1860, sự sáp nhập xứ Savoie và
thành Nice về Pháp là nhờ một
cuộc thẩm vấn được thuận tình.
Sau trận giặc « Vương quốc » (guerre
des duchés) giữa 5 từ hòa ước
Prague buộc Đức phải dùng cái
phương pháp ấy mà giải quyết vấn
đề xứ Silesie, nhưng Đức không
tuân theo.

Sau trận Âu chiến vừa rồi, các từ
nghị ước đều công nhận cái phương
cộng nghệ làm tư làm vãi và các
anh thợ may. Thế mà cũng có một
công nghệ khác sẽ phát đạt to, là
cái nghiệp làm phần sáp. Vì hồi đó
các cơ không dùng đến hàng
tạ mà lại chăm bề sửa soạn cái
vóc « thiên nhiên » của mình cho
bánh bao.

Ấy, tấn hay thời ?
Lạc - nhân

pháp « công-đồng-thẩm-vấn » cả, ở
Ba-Lan (Pologne) đã có đông đến
bảy lần, ở Hung-gi-ri (Hongrie) một
lần, ở Slované một lần, và ở các
xứ giáp ranh nước Đan-Mạch
(Danemark) cũng một lần.
Cái phương pháp ấy có một điều
bại là khó mà thực hành nó một
cách vô tư. Trong cuộc « công-đồng-
thẩm-vấn » ở xứ Silesie cách mấy
năm nay, người nào sanh đẻ trong
xứ đều được bỏ thăm, thành thử
các con cháu của những quan võ
người Đức vì sự thuyên bố mà
sanh đẻ tại Silesie đến họ thăm
rất nhiều, làm cho sai mỗi cái kết
quả tự nhiên của cuộc thẩm vấn ấy
đi. Và lại muốn thì đến đến phương
pháp ấy thì dân trong một xứ của
phải biết chữ ít nhiều mới được,
vì vậy nên trước kia người ta định
lập một cuộc « công-đồng-thẩm-vấn »
tại thành Mossoul bên Thổ-nhĩ-kỳ,
như Ban Hội đồng tra xét cho rằng
cứ như cái trình độ học thức của
dân thành ấy, thì không thể thi hành
cuộc thẩm vấn ngay bây giờ được.
Cái chủ nghĩa dân tộc là gốc của
sự chiến tranh ở Tây phương mà
nhất là trận đại chiến vừa rồi, vì
chính cái sự phát triển của dân
tộc Serbe bị chánh phủ Áo
(Autriche) ngăn trở mà châm ngòi
ra trận khói lửa long trời lở đất
ấy.
(Còn nữa)

Tết! gán Tết!

Năm Tây đầu tiên và còn non vài tháng
nữa thì hết năm ta; theo thói thường
ta hay gọi là « Năm hết Tết đến ».
Vậy xin phép nhắc chư quí độc giả,
ai còn thiếu tiền hãy nhớ kỹ hạn
mà giới lại cho Bản báo để tiện việc
kê toán chung niên, cảm ơn.

Bản quán

Chuyện vật trong Thế-giới Đàn bà nước văn minh

Mrs Hoover là vợ ông đương kim
tổng thống nước Hoa-kỳ. Bà là một
người rất mộ thể thao lại có cái nể
khoa học nữa. Trong các môn khoa
học bà rất ham môn điện. Trong
nhà bà thì nội công việc hằng ngày
bà đều đem ra quay phim ảnh để
chơi. Còn mấy truyền thanh vô
tuyến điện thì không khi nào rời ra
khỏi mình. Trên xe hơi của bà cũng
có đặt một cái máy vô tuyến điện.
Khi đi xe hơi thì bà tự cầm tay lái
lấy. Ngồi trên xe mà lấy ý muốn
nghe hát thì bà cũng được, mà mắt
vẫn chăm chỉ lái xe không khi nào
xảy ra sự rời rạc.

Một bữa bà ngừng xe ở tại chỗ nọ,
để xe đó bước đi chun vào trong
phố mua đồ. Một chấp ba rơ về chỗ
xe đầu thì thấy cái máy trên con
người chun lại chun quanh xe, bà
rất lấy làm ngạc nhiên, sự có tại nạn
chỉ xảy ra. Nhưng khi đến gần thì
mới hiểu là vì bà quên gài cái máy
vô tuyến điện lại, nên nó cứ truyền
thanh làm cho người chung quanh
xúm lại nghe hát.

G. H.

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ JOB

Chuyện một người ở
ngôi sao Sirius đi
du lịch sang ngôi
sao Saturne

(Nguyên văn của Voltaire)
(Tiếp theo)

Ông thư ký người tinh xảo nời,
cả quá quyết rằng ở trên thế giới
không có loài động vật.

Mi cô ga mới nói: Nhân lực của
ông quá nhỏ: những ngôi sao nhỏ
nhất tôi có thể thấy được, thời
phải lớn hơn 50 lần nữa, ông mới
thấy được. Như vậy, a ông vật rất
nhỏ mọn ở thế giới này ông thấy
sao được!

Ông thư ký: Tôi đã rõ ràng rồi,
mà chẳng nghe có vật gì chạm vào
tay tôi cả.

Mi cô ga: Là vì ngũ quan của ông
kém lắm.

Ông thư ký: Sao ông lại bảo thế?
Sao tôi lại không biết? Cái quả đất
này quá nhỏ, hình thể rất dị kỳ
Toàn thể xem ra lộn xộn, không có
thứ gì rõ rệt. Đó, ông hãy xét xem:
bao nhiêu sông suối thời con quẹo,
không được thẳng thớm; những cái
hồ nước nhỏ kia, thời tròn không
tròn, mà vuông cũng không vuông,
hình thù lại chẳng ra hình thù;
lại đây những hạt gạo nhỏ hơn nó
lắm cho tôi chợt cả chưa cả công!
Lại còn một sự buồn cười, là quả
đất này hai đầu hẹp hẹp, và cứ xây
quanh một cái mặt trời, một cách
rất vụng về, làm cho khi bầu ở Nam
cực và Bắc cực chẳng có loài thảo
mộc gì sinh sản ra được. Bởi thế,
tôi thiết tưởng rằng loài người có
trí giác ai lại ở đây làm gì.

Mi cô ga: Nếu không có giống
người khôn ngoan ở đó đi nữa, thì
quả đất này cũng không phải một
cái hoang vu đâu. Ông nên biết
rằng: ở Saturne khác, ở Jupiter
khác, thời ở đây cũng khác. Tôi
vẫn thường nói cùng ông rằng
tôi đã lịch duyệt nhiều nơi khác
nhau lắm, chứ không có xứ nào
giống xứ nào đâu.

Tuy vậy mà ông lớn kia cũng
không chịu nghe. Hai người cứ cãi
qua rồi lại cãi không dứt câu chuyện
được. Ngồi đây trong khi chàng Mi
cô ga rưng rưng lên mà cãi, thì cái
chóai bại ngọc hoàn chiều của
chàng bị lật gậy mà rớt xuống
(cái chóai bại ngọc ấy, hơi nào lớn
nhất nặng 200 kilogs, hơi nào
nhỏ nhất nặng 80 kilogs). Ông
thư ký lại lấy một bát, đặt vào trước
con mắt mà ngó, thời thấy bát ngọc
có nhiều mặt phản chiếu nhau,
thành ra một cái hiện vì cảnh chu
vi có hơn 52 thước tây. Mi cô ga
lại lấy một bát lớn hơn, làm thành
ra một cái hiện vì cảnh khác nữa,
chủ vi có đến 825 thước tây. Thế
mà lúc không đầu trông thấy gì hết,
Sau phải thêm vào mấy hạt nữa, mới
nhìn thấy một vật gì động đậy ở
trên mặt bát, tức là một con
cá mập. Ông thư ký đưa hai ngón
tay, bắt lấy, đem lên bỏ trên cái
móng tay cái của ông rồi đưa cho
Mi cô ga xem. Khi ấy cả hai người
thấy được một vật nhỏ nhỏ, bên
cạnh rậm rậm. Xem xong, ông thư
ký mới chịu rằng ở trên quả đất
này cũng có loài vật sống, loài người
có xét nghiệm xem giống vật này

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

THANH - HÓA

Hôm 24 tháng 10 ta, tôi đi qua
phủ Quảng-biên, vào hàng uống
nước, gặp 7, 8 ông lý hương đương
phân nhân cùng nhau, một câu chuyện
có thú như sau này:

Nguyên ngày 17 tháng 10 ta
quan phủ có sức cho chánh phó
tổng và lý hương lời phủ nghe hiểu
thị về việc chánh phó tư bạ, và việc
xã đoàn, đoàn phu tuần phòng v.v.,
tổng lý tới chập cả công đường. Nghe
hiểu thị xong rồi về, ngoài ra chẳng
thấy sự gì lạ cả. Thế mà hôm nay
tổng lý có việc công tới phủ cũng
khá đông; bằng nghe quan bảo lãnh
trừ cửa để hầu, còn các cửa đóng
lại cả. Rồi quan ra hệ dóm khắp
mặt mà la rằng: "Tổng lý các
anh là đồ lăm bậy, tôi phủ ấn cấp
đồ quan v. Thấy sự lạ lùng, bởi ra
mới biết hôm biểu thị, quan bị ai
xoay mặt cái khay gự (tức gỏi) Xấu
hỗ thay, thế thành ra đồ gỏi lý c
phủ mang tiếng, sự đó chẳng hoặc
đưa vô liêm sỉ nào lợi dụng cơ hội
đó thôi, chứ tổng lý cả phủ Quảng
có phải tới phủ phục mà ăn cắp
đầu?"

Quảng bất Lón lai cáo

VINH

Trường Cao đẳng tiểu học Vinh
mở cửa lại

Vì tình hình rối rắm nên trước đây
Chính phủ hạ lệnh đóng cửa trường
Cao đẳng tiểu học Vinh để cho lành,
nay được tin rằng chính phủ đã cho
có ý tưởng, nghị lực, tự do gì
không. Mi cô ga xét rất kỹ càng,
nhưng không thể nào biết được cái
vật ấy có hồn hay không. Đường
lúc ấy, ông thư ký lại lấy gương
hiện vì mà nhìn, thời lại thấy có
một vật gì hơi lớn hơn cái vật mà
còn để trên móng tay kia nữa. Vật
ấy là vật gì? Tức là một chiếc tàu
của các nhà bác sĩ đi thám hiểm
ở Bắc cực đương trở về vậy. Mi
cô ga bên nhẹ nhẹ lấy hai ngón tay
bắt lấy, rồi đem để lên chính giữa
bàn tay. Ông thư ký trông thấy bên
la lên rằng: "A, con này lớn hơn
con bời này! Khi ấy, những bọn
hành khách ở trong tàu bên nhận
nhàng lên hết, tưởng rằng tàu đã
bị gió cuốn lên trên gò đất rồi.
Thời thời lúc nhìn thấy lại đặt vào
bên mình thông rỗng mà quăng lên
trên bàn tay của chàng Mi cô ga,
rồi tuôn nhau mà ra hết. Mấy nhà
bác sĩ đều khuôn lấy đồ đạc mà
nhảy ra ngoài tàu tức là ở trên bàn
tay của chàng không lẽ kia. Bọn ấy
có người chống bằng cái gậy có bị
sắt nhọn, làm cho chàng Mi cô ga
nghe hơi nhột nhột ở trên bàn tay;
bởi thế nên chàng mới nghiệm biết
rằng chàng đã cầm được một loài
động vật gì đó. Mi cô ga đem gương
hiện vì ra dóm, thời thấy được
những nhân vật còn đương nào
động ở trên bàn tay của chàng.

(Còn nữa)
A. B. dịch

mở cửa lại, nhưng đáng lẽ 8 lớp Cao
đẳng, nay chỉ để lại có 4 lớp. Các
học sinh bị ội đồng trường ở trong
trường quá phật thì bị đuổi hẳn.

Nói trường Cao đẳng tiểu học
Vinh mở cửa, không phải rời khỏi
đi ở nơi khác mà nhà trường cao
đẳng tiểu học trước để cho học sinh
đến học; trái hẳn, nhà trường ấy
vào cử để cho lính ở mà học sinh
phải đến học lại trường sơ đẳng
Nguyễn trường Tô, đương Clément-
ceau.

(dịch France Indochine)

NGHỆ AN

Tòa Kiểm duyệt báo

Cái thái kỳ quái

Hai đứa trẻ sinh đôi lưng liền
với nhau

Người đầu tiên là cụ ở làng Hải-
lệ, tổng Hoàng-mai, huyện Quỳnh
lưu (Nghệ an) là Tục-Chất, vừa rồi
sinh ra một cái con trai hai đứa trẻ
lưng liền với nhau, làm thành một
thân, hai đầu, bốn tay, bốn chân.
Cái thái kỳ quái này chỉ nuôi được một tuần
lẻ thì chết.

Đó cũng là một sự kỳ quái, xin
đánh cái dấu hỏi to cùng các nhà
sinh vật học.

(Đông Pháp)

QUẢNG BÌNH

Dường gió bề mặt

Ngày 13-12 kỷ giã dĩ gần đình làng
xuân dục, phủ Quảng bình thì nghe
có tiếng vang la. Đến trước cửa đình
thấy rất đông người, giữa có 1
người trai trẻ, mặt bết cả đất, áo
quần đều rách tan, vừa khóc vừa
la làng cầu cứu, mà cứ mỗi tiếng
la 5, 6 anh xấu que đứng một bên
gi tay cho it tát tai, trông qua rất
thương tâm. Người ta nói người bị
đánh đó là một người làng lân cận,
đi mua rượu ở chợ về khi đi ngang
qua đình Xuân dục (là chỗ xảy ra
tấn kịch) thì gặp tên lạo (là một
tên can ăn ăn trộm mới về) bỏ
giấy thuốc thân. Vì tên lạo không
phải xấu can, Joan trưởng gi cho
nên anh trai kia không chịu giao
giấy. Tên lạo lấy chai rượu
quăng vất đi. Tên kia chống
quay lại, tên lạo mới gọi anh em trong
làng ra đánh họ, tên kia một mình
không chống lại nổi, mới kêu cứu,
nhưng chẳng thấy ai ra cứu.

X. X.

Chuyện đầu có chuyện lạ đời
Tên Lê Pháp ở làng Kim-nội, tổng
Hoàn-phước, phủ Quảng ninh năm
kia (1928) buôn bán ở Bắc về xem
bố cũng nặng tải. Vì thế mà một

Ngã-Sơn, ngày 15 Mai 1930

M. Viễn-Đệ à Đồng-hới,

"Tên Phùng là phu chửi củi cho tôi, vô ý chửi cây tre, nó
bị ra mồm nhảm nhí y. bị rách mũi độ hai phần tây.
"máu chảy lóa-ly, đau nhức không ngừng, tôi liền đem dầu
"Khuynh-Điệp về cho y xức, trong có mấy hôm đã dầm
"da non và nay đã lành như thường.
"Con trai tên Lợi bị phỏng lửa, nới cả cánh tay,
cách hai ngày đã có máu hồi. Sau tôi về thoa dầu,
"Khuynh-Điệp thời cách có bốn bữa đã thoát lành hẳn.

LƯU-TRỌNG-TUÂN

Bán củi xe-lửa ở gare Ngã-Sơn

người con gái ở làng Phước-Gi phải
sạy mề với chàng, chẳng bao lâu
hai người kết hôn với nhau. Cái
độ 1 tháng thì chèo áo trước của
chị vợ dể xo le; được sáu tháng thì
sinh được một đứa con trai. P. áp
nhận là con của y. Được 10 ngày
thì chị vợ kia bỗng con về nhà
mẹ, ở buồn bên kỳ (làng Phước-Gi).
Pháp thấy vợ con đi lâu chạy
qua hỏi thì chị vợ kia ra
một tờ láo mà nói rằng: "Tôi
không phải vợ anh đâu mà anh
nhân. Pháp tưởng là lời nói chơi,
mỗi cứ vui vẻ, lại bỗng con hầu
hỏi; bỗng có một người trực độ
24 25 tuổi cầm dùi gậy vào đánh
Pháp mà nói: "Vợ con anh đâu đây
mà cợt giỡn. Pháp khi ấy mới sinh
nghĩ, về nhà viết đơn đi kiện.

Sau có ông chủ người vợ già vào
nhà Pháp mà thủ thực rằng:
"Nguyễn châu tôi nó đã có chồng,
nhưng vì sinh kế khuôn bực, hai
vợ chồng nó lập mưu để đánh lừa
anh, chồng giả ra đi chốn khác, để
vợ ở với anh cho thân mật. Nại
sinh con thì về tìm chồng cũ..."

Chuyện này giống chuyện Lữ-bất-
Vy: Lữ mua một người con gái Hán
đan, đã có thai, đem đưa cho Thái-
lữ Tân, sau sinh ra Tân-thủy Hoàng,
người ta truyền làm chuyện lạ, vì
anh ta buồn một ông Thập từ, còn
anh này chỉ học một mồi lời con con
mê cũng dùng cước ấy. Thời đời
ghé thật!

X. X.

BẮC-KỲ

Một người đàn bà ở Thái bình
lâm bạc giả

Hôm 16 decembre, ở chợ Thái-
bình, có bắt được một người đàn bà
tên là Nguyễn-thị-Ngọc, người làng
Long-kieu. Soát trong mình người
đàn bà ấy thì thấy nhiều bạc giả.

Nguyễn-thị-Ngọc đã khai rằng
chồng chị là trước khi chết có bày
vẽ cho chị ta cách làm bạc giả; đã
hai năm nay chị ta chuyên làm nghề
ấy, không làm nhiều, mỗi ngày làm
độ 5, 7 đồng để tiêu thôi. Nguyễn-
thị-Ngọc đã bị giam.

(Trích dịch Impartial)

AI-LAO

Ông Phạm đã ra ngục

Độc giả hẳn còn nhớ ông Phạm
bị bắt giam từ ngày 26 Aout không
biết vì chuyện gì?

Đến ngày 12 Decembre vừa rồi
tôi mới xử.

Tòa buộc tội ông về việc viết thư
cho quan Toàn quyền hăm dọa
khởi nghiệp. Ông không nhận có
làm việc ấy. Tuy vậy, tòa cứ kết
án ông 3 tháng tù án treo.

Chuyện lờ lờ ở trong
tàu PAVIE

Chiếc tàu Pavie chạy từ Vientiane
ngày 12 Decembre có xảy ra chuyện
lời thối:

Nguyên hôm 11 Decembre, người
cai máy có đánh máy người ma-lô-
lô, tức khác cả bọn làm tàu, (9
người Lào, 3 người Việt-Nam) đến
tổ việc đi trình ông chủ hãng và
yêu cầu đuổi người cai máy. Ông chủ
còn dự dự, nên sáng ngày 12
Decembre ở vẫn cứ bỏ việc, lâu
không chạy được. Mãi đến 2 giờ
chiều, người cai phải cuốn gói lên
bờ, anh em mới chịu làm việc lại.
Đến 3 giờ rưỡi tàu chạy. Lại cáo

VẠN-VĂN

Thương công Giã-tràng

Thương liệ công mầy công sớ mầy?

Hải tang xoay lại giữa đôi tay;

Đất trời loan nân nân kim cổ;

Cái vụn liễn xe suốt tháng ngày.

Thị sức cùng giờ thua lại găng,

Chơi gan với sóng đồ liền xảy!

Nào có tình-vệ giùm công hỡi?!
Lấp bề cho bằng chừng sẽ hay.

Lo trời sắp

Mu đen ngan ngái bạc mề man.
Ngực mề trên x nh lệ c: ủa chan.
Bột đá cheo leo chân hồng lảng;
Mây vàng xo xác đỉnh không tàn!
Đất xoay diễn đảo tròn e khuyết!
Sao đồ lung lung nhóm sớ lan.
Chống chỏi này ai ai cứng cỏi.
Vòng gan đầu gió trụ ngôi cân.

Hà là trời mà sắp dạng đầu!
Biết lo thời phải tình cùng nhau!
Đa mỗy sơn gần vầng pha trắng!
Trận gió ngàn giữa A lân Âu.
Ghép lảng thêm bên chân tâm cội!
Giăng dây cho vướng nóc đuôi đầu!
Con trời ta cũng anh em cả;
Gánh nổi giờ lên giữa ngũ châu!

X

GIA-ĐÌNH GIAO-DỤC

hai quyển, mỗi quyển 0\$20

RÉBO machine à calculer

PHÁP-HOÀ-TU-ĐIỂN, lớn 0\$50 nhỏ 0\$30
ĐÀO DUY ANH - Quan hải Huê

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SẢN LẠI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh
sản lại rất thần diệu, và làm cho
người ta trở nên tráng kiện. Ng ở
lớn con ai đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán
tại các hãng thuốc ở Saigon và các
hãng thuốc ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE

(L. MARIÉVAL)

119 123 rue Calinal - SAIGON

(là hãng thuốc đáng tin cậy,
tạo lập đã hơn năm chục năm
rồi).

MỘT VIỆC MỜ MANG RẤT

CÁN ÍCH TRÊN ĐƯỜNG THIÊN LÝ N° 1

SOCIÉTÉ D'ENTREPRISES DE TRANSPORTS ET DE GARAGES D'ANNAM
(SÉTÉGA) QUINHON kinh lời bá cáo cho quý khách động bay rằng kể từ 1er
Decembre 1930 SỞ XE LỬA MIỀN NAM đã giao cho hãng SÉTÉGA chủ, cho chủ hành
khẩn vận tải xe lửa khoản Saigon-Nhatrang về tới các tỉnh từ Nhatrang-Tourane.
Xe chạy hằng ngày bằng kiểu xe gương (AUTOCARS CONDUITE INTERIEURE)
chỗ ngồi rộng rãi kín đáo đủ chỗ, đáng ngày giờ, giá tiền từ Saigon - Tourane xe
lửa và xe hơi không quá một xu một cây số.

Sở xe lửa sẽ bán giấy ở các gare từ Saigon - Nhatrang giấy đi thẳng suốt về c: o
tới các tỉnh miền Nhatrang-Tourane.

Mua giấy đi suốt (billet direct) thì khỏi phiền phí gì cả. Ra tới gare Nhatrang
nên hỏi ngay xe SÉTÉGA để được vận tải đó thường ngày xe đưa thẳng về nhà
trú. Ở lại đêm ở Nhatrang Quinhon đã có nhà ăn ngủ từ 12 giờ sáng ra đến 12 giờ
đang hai ngày tới Tourane, khổ phải đi đêm đêm không khỏe khoắn mệt mỏi theo
thời, nguy hiểm tánh mạng. Mỗi khi quý khách khách giao cho xe SÉTÉGA
một vé đi suốt (Billet direct) sẽ được SÉTÉGA hiện tại một số tiền hoa hồng từ một
cái đến bảy cái tùy theo khoản đường dài vắng. (giấy đi suốt khoản Saigon -
Nhatrang về thẳng Nhatrang - Tourane).

Ở các tỉnh từ Tourane tới Nhatrang đi vào Phanhiết Saigon SỞ XE LỬA
MIỀN NAM cũng giao cho hãng SÉTÉGA bán giấy đi suốt từ chỗ lên xe tới
một gare nào ở trong khu vực Nhatrang-Saigon giá tiền dưới một xu một cây
số. Đến Nhatrang có trình giấy của Hãng SÉTÉGA đổi qua xe lửa một cách man
chồng dễ dàng. Mỗi vé xe lửa mua tại SÉTÉGA sẽ được hoa-hồng từ một cái đến bảy
cái, như khoản trên nói.

Bagages từ Tourane-Nhatrang xe hơi lấy giá rẻ hơn, trừ cho hành khách hai
chục Kilos, còn từ Nhatrang-Saigon phải tính đúng giá của sở xe lửa.
Suốt dọc đường Tourane-Nhatrang hãng SÉTÉGA có đặt các số đại lý để giao-
thiếp các việc chuyển chở và bán giấy cho hành khách. vậy mỗi khi hành khách đến
tại nơi các Agences SÉTÉGA mà mua giấy thì đừng quên moi bề mà khi có cần dùng
hỏi hàng đều gì thì đi có người của hãng chỉ vẽ sắp đặt rất linh tường.

NHỮNG CHỖ ĐẠI LÝ CỦA SÉTÉGA:

NHATRANG NINH-HOÀ VANGIA BANTHACH TUY-HOÀ TUYAN SONGCAU
TUYPHUOC QUINHON BINH-DINH PHUOCAT PHUMY BONG-SON TAMQUAN
SAHUYNH DUCPHO MÔDUC QUANGNGAI CHAUO TAMKY HALAM CHOCUI
FAIFO VINH-HIEN TOURANE.

GIỜ XE CHẠY VÀ GIỜ XE ĐẾN NƠI:

Khởi sự đi tại Nhatrang	5 giờ sáng, đến Quinhon 5 giờ tối
Quinhon	5 giờ sáng, đến Nhatrang 5 giờ tối
Tourane	5 giờ 1/2 sáng, đến Quinhon 5 giờ 1/2 tối
Quinhon	5 giờ 1/2 sáng, đến Tourane 5 giờ 1/2 tối

LA DIRE TION

Cái nạn thôn quê KHÔNG TRƯỜNG HỌC

Sự học là cơ quan của nhất cho một dân tộc. Một nước học giỏi mở mang thì trình độ dân được cao. Trình độ dân cao, thì nước được nhiều nhân tài. Một trường học tác là mầm mống của một nhà nước, như lời một nhà văn sĩ Pháp đã nói. Một nước văn minh đã chịu trách nhiệm khai hóa một dân tộc nào thì trước hết phải mở mang học giới. Nước Việt-Nam ta khi trước chịu vào hóa châu thì Hán học thịnh hành. Tuy trong nước ít trường công, song nhiều ông đồ khoa trường lặn lội trở về dạy năm ba đứa trẻ hương lấy thú thanh nhàn, thanh thản trong thôn quê chỗ nào cũng có một ông đồ búi tóc củ hành, chúng quanh năm ba đứa trẻ. Nhân đó mà con em trong làng cũng lóm lem được vài chữ «Chữ Vắn».

Cuộc thế đổi xoay, ngày nay nước ta được núp dưới bóng ngọn cờ ba sắc thì Hán học đã bị sóng văn minh xô đẩy dần dần. Cái cũ đi thì cái mới đến. Nhà nước lập học đường công lập. Cái kết quả tốt tươi kia quốc dân ta muốn phần đời sống. Song xét kỹ thì số người biết chữ còn kém lắm. Nhất là trong chốn thôn quê, có chăng cũng chỉ những người sinh trưởng trong một gia đình phú túc. Còn dân nghèo thì cả đời chịu đói khát, cái bại «cái đói» tưởng ai cũng công nhận là to tát lắm rồi. Vì sao con nít nhà quê ta không chịu học? Về Hán học thì tuy nhiên không có. Trong nhà quê vẫn còn dôi ông cụ thông hiểu đạo nho nhưng nghề gõ đầu trẻ bấy giờ ít ông muốn chuyên. Vì đời bây giờ cơm cao gạo kém chả lẽ quanh năm dủ ba đứa trẻ lương hương ra chỉ. Có chăng đến kỳ mùa màng ngày tết thu được năm ba quan, lấy đầu dủ nuôi miệng. Con quốc văn hay chữ Langsa cũng không ra gì. Trường công thì học may trong một làng mới có một trường, làng nào gần trường thì con nít mới đi học được. Nhưng nếu gặp được ông giáo có lương tâm làm bồi bổ phần chăm nom trẻ con thì còn khá, chứ rồi gặp mấy thầy dạy trong lấy tiền, thì cũng đủ chán. Thưa chủ thầy thì rồi hết muốn cho con đi học. Nhiều khi trong các trường làng học trò lớp trên dạy lại lớp dưới mà không lấy tiền. Có làng góp bạc học phí mà trẻ con trong làng không được chịu dôi ơn giáo hóa. Vì xa trường, cha mẹ nghèo không thể gọi con thành được, đành chịu để con dốt nát. Mùa màng con thể đi học cho mùa mưa thì đành chịu, thành thử học hành lờ mờ, thế nào mong lên hóa được. Tội nghiệp cho con nít nhà nghèo, nhiều đứa rất thông minh mà cả đời phải chịu dốt.

Còn trường tư thì không ai lập được vì xin dơn khó khăn lắm. Các nhà hảo tâm muốn xuất

PHU NỮ VIỆT - NAM

CÓ NÊN CHÁN ĐỜI KHÔNG?
Cùng bạn Văn-Thập

Tiếp được thư bạn, tôi rất mừng vui, vì từ ngày bạn bị tình nghi là có ý tưởng cấp tiến phải bắt tôi nay tôi trông chờ để mòn con mắt một góc trời Nam mà vẫn biệt vô âm tín... Tháng trước được phong văn Chính phủ minh xét, bạn chẳng phạm tội gì và đã bước ra ngoài vòng ngục thất. Hồng-vân ở đất Bắc lòng riêng riêng những mừng thầm là trời xanh có mắt chẳng phụ người tiết nghĩa bao giờ. Từ ấy tôi lại càng chắc trong lòng tôi thế nào cũng có thư bạn. Mỗi lần nghe chuông đồng hồ gõ, mỗi lần thấy bóng ác xế tây, tôi lại nhớ bạn như nung nấu buong gao cho tới hôm nay là đã tuần trăng có lẽ!

Bạn ơi, bạn cũng vô tình lắm nhỉ! Xem qua bức thư, bao nhiêu nỗi thổn thức về cảnh huống về tình thân của bạn, đã thấm vào não坎 tôi, chỉ ước rằng menh mong bề bạn ngăn cản cuộc trường phòng, khiến cho chúng ta không được cùng nhau chia sẻ đắng. Nhưng thân ái thư bạn đã chưa chạm về bị ai thăm dạm, lại pha đầy giọng thổi chui con dao, tôi dẫu yêu bạn trong bạn bao nhiêu cũng không thể làm được cái gì được. Trước đời, vợ nư? Kỳ! Vây tôi xin vì nghĩa cổ giao, vì thân đoàn thể, đem thiếp vò phải trả sau trước, học may có bổ ích cho bạn được vai phần chăng?

Bạn ơi, chúng ta trôi sanh lam thân bỏ liêu dưng giữa thế kỷ thứ hai mươi này là một thế kỷ mà ngơ-cuẩn dần dần dốt khắp mặt địa cầu theo lẽ công nhiên đạo thái, ưu thắng liệt bại, đồng bào ta cũng một phần đóng phải dấn thân vào vòng nguy hiểm... Một nước cường thịnh cuối như esanh khi của quốc dân quân cường; trai chuyên của nước nghiệp. dưng vơ-vô là của

tiền xin lập lại sự vơ vơ là của, chứ rồi gặp mấy thầy dạy trong lấy tiền, thì cũng đủ chán. Thưa chủ thầy thì rồi hết muốn cho con đi học. Nhiều khi trong các trường làng học trò lớp trên dạy lại lớp dưới mà không lấy tiền. Có làng góp bạc học phí mà trẻ con trong làng không được chịu dôi ơn giáo hóa. Vì xa trường, cha mẹ nghèo không thể gọi con thành được, đành chịu để con dốt nát. Mùa màng con thể đi học cho mùa mưa thì đành chịu, thành thử học hành lờ mờ, thế nào mong lên hóa được. Tội nghiệp cho con nít nhà nghèo, nhiều đứa rất thông minh mà cả đời phải chịu dốt.

Còn trường tư thì không ai lập được vì xin dơn khó khăn lắm. Các nhà hảo tâm muốn xuất

vinh; giải chính đến gia đình, chờ xa hoa dàng dăm; gặp cơn lửa cháy, một người phồng tay mà muốn miệng xoi thương; gặp trận nước dâng, một xóm bị trôi mà ngàn nhà cứu vớt; một tiếng vờ xướng mà trăm tiếng đã họa, lòng ganh đua cốt phần chỉ kịp người. Thế mà xem lại nước nhà, nào ai thương lư? nào ai đại biểu? nào ai chỉ ai? nào ai anh hùng? Bậc tại mất ăn lo để thừa lại như cảnh sao mai, mà phường vô sĩ bất lương lại khắp chơ dầy què như đàn ong lổ kiến.

Bạn thử nghĩ, trong cái thời kỳ quốc gia đa nạn, dân chúng khổ mệ nay mới người biết chữ trách nghĩa vụ có thể diễn nhiên tọa thì sống chết mặc ai, hoặc phải chết một cái ý tưởng đối với mọi việc đời đều lãnh đạm cả, «chỉ trông cho mau ngày đoạn trường...» như bạn chẳng! Cuộc tranh đoạt là nhờ ai? Áo là mặc ai? Ai may? Cơm là ăn ai cấy ai cấy? Nước nước nhớ nguồn, hai quá phải van bồi cho gốc, một gánh nợ đồng bào xã hội ta chưa mấy may đền đáp. Lẽ nào mà lại chán đời! Hay là bạn thấy cuộc đời lắm nỗi khắc khe mà oán lòng thời chỉ chẳng? Như vậy thời khắc nào nắc nghẹn mà thôi ăn, đẹp gái mà dưng bước! như nhục quá, bao giờ cho đạt cái nguyện vọng tốt đời xấu hạnh. Làm cho rõ mặt dân bà Việt Nam? Bạn xưa nay vốn là một người nữ tử có tâm lực, có chí khí, biết xét đoán kỹ lưỡng, rạch ròi những điều ngay trái, vậy xin gửi trọn cho nào!

Đổi với tình bằng hữu, bạn còn phạm một lỗi thứ nhì nữa: trong thư bạn nói từ nay xin dưng bút vì e còn giao thiệp thời sau này di lụy cho tôi! lộn nói thế thực? Ông biết lòng tôi, bạn là một người vô tội, tôi dẫu lại nỗ dốt! Danh ngôn Tây có câu: «Trong lúc gian nguy mới biết người bạn tốt»; dưng ruột gan không thể phớt bầy nhưng tôi xin mượn câu ấy để trấn tĩnh cùng bạn...

Hồng-vân

TRỜI NAM CÓ MỘT

Ly là thứ thuốc BỎ NHA PHIÊN rất ĐẠI TÀI, trăm người uống đều bỏ được cả trăm, không sai một chữ chẳng phải nói là hợp người không dưng, dưng nó là bỏ được ngay gần chắc chắn không sai; Mà uống nó vô tội không hề phá một nhọc chút nào cả. MẠNH THÈM, MẠNH THÈM mới là lạ, mới là rất quý, uống nó đi làm việc nặng nề mà cũng dưng, đi đường xa dưng theo nó rất tiện.

Hát ông đến dưng cũng bỏ được cả, cho đến ông già 80 TUỔI mà hát ông đến 60 năm rồi cũng bỏ được như không.

Hát ông 4, 5 ve, nặng thì 7, 8 ve đến 12 ve là dưng. Mỗi ve giá... 1\$00
Bán tại: HỒNG-LẠC DƯỢC-PHÒNG
Chỗ-nhà HOÀNG-ĐẮC VINH
188 Rue du Pont Japonais 188
ANAM FAIPOO
và khắp các nơi đều có Đại-lý bán cả.

VIỆC THÊ - GIỚI TRUNG-HOÀ

Tướng giới Thạch với việc đối ngoại

Thượng - hải (Arip) 8 dec. - Trong thời kỳ Pháp tới đình thì Tướng-giới Thạch là một tay hồ hảo chuyện bài ngoại rất kịch liệt hơn bất. Đối với những người còn giữ chủ nghĩa cộng sản như bà Tôn-Vân, thì Tướng của họ là hạng người khiếp nhược. Trong họ có các Tôn ngày nay, còn nhớ những bài diễn văn của Tướng trước học sinh như lửa đốt phừng phừng làm cho báo giới ở Mạc-tư-khoa phải khen ngợi cái thái độ bài hại của Tướng.

Nhưng từ ngày Tướng lên ngôi chấp quyền tới nay thì cái giọng đã đổi hẳn. Thỉnh thoảng Tướng cũng nói xấu một vài ngoại quốc vì không bỏ cái lợi quyền theo các hiệp ước cho mau chóng, nhưng Tướng cũng nói một cách ôn hòa hơn. Tướng-giới-Thạch có lòng bụng chế cái phương diện bài ngoại của Nam-kinh, và nếu có phải cần đến sự kịch liệt để làm cho yên ổn thì Tướng cũng không dưng.

Vì thế năm ngoái học sinh phản đối bộ ngoại giao về chuyện người ngoại quốc đối đãi, mà Tướng-giới-Thạch đã hai lần dùng sự cảnh sát v. quân đội mà đối đãi với học sinh. Và cũng do tay Tướng chủ trương mà năm 1928 tr ng mới đem mà thanh quân-chiến thay binh đội, dùng một cách rất khôn ngoan: buổi chiều khắp cả châu thành, trên vách tường đều có yết thị bài Anh, xui dáo tây chạy, và giết người ngoại quốc; thế mà sáng ngày lại bao nhiêu giấy tờ bày di dáo bắt, chỉ thấy Anh-kỳ phải phớt lờ dưng đại sự An; và có lính truyền cho dân chúng phải chung tay cuộc tiếp rước này.

Vừa rồi lại có Ủy-ban Thương-mại Anh sang Tàu. Ủy-ban này rất có hại cho thợ thuyền Trung-hoa và chỉ làm lợi cho Anh-quốc. Nhiều đại biểu của Hoa-không ở lại các thuộc địa Anh và Úc châu để xướng cuộc phản kháng rất kịch liệt về chuyện tiếp rước phái viên

NHIEU NGƯỜI BỊ:

PHÒNG - TÍCH

Phòng-Tích dân ông, dân bà sức kém thường bay bị, nhất là từ 25 đến 50 tuổi hay bị lằm, vì cơm no, rượu say, vật ham tiêu-dục hoặc ăn xong đi ngủ hay nằm ngay nằm thế bình: gọi là Phòng-Tích Khi thế bình, thấy dưng hơi, tức cổ, tức ngực, không muốn ăn, ăn thì hay ợ dưng, đau bụng, dưng tay mỏi mệt. Bị lâu năm sẽ mất năng, da dưng dưng. Một bị uống 1, 2 liều, lần 4, 5 liều, uống không công phạt, những bệnh bị thấy dưng hoặc khỏi ngay.

Một liều chia hai bữa uống, giá: 0p 40
VÔ-DINH-TAM, 178 bis, Route Lechtray
HAIPHONG.
AN TỬ Kim-tiền năm 1928
ĐẠI-LÝ TRUNG-KY:

HUE: : HIỆU VINH-VƯƠNG, phố Gia-Long.
TOURANE: : THÁI-VIÊN phố Huế và NGUYỄN THỊ-HUỆ phố Đà-Nẵng-V.
QUANG-NGAI: NGUYỄN-MỘC-ANH-Thạch Tr. Mộ-Đức và CHẾ-BOANG A phố y.
NHATRANG: NGUYỄN-LƯƠNG-TRU-QUÂN, Librairie.
TAMQUAN: : HIỆU ông ĐUY-CHÂN.
VINH: : HIỆU SINE SUI phố Gare.
DALAT: : DINH-VĂN-CHAU, Librairie.
FAIPOO: : HOANG - ĐẮC - VINH (số phố Pont Japonais).
Khắp cả kỳ có Đại-lý bán cả

CHẾ-TẠO:

Bàn ghế Thonet, Hoàn, Quân thư và liên sơn thép vàng, đủ kiểu lạ.

Maison CỤ-HẢI

ANNAM QUINHON

Anh. Tai Thượng-hải, Nam-kinh, truyền đơn rải, diễn văn đọc rất náo động. Thế mà Tướng một mặt khải khải nói rằng: «Dầu thế nào phải vào thương mại Anh cũng sẽ được tiếp rước long trọng. Hễ ai diễn thuyết bài Anh, ai rải truyền đơn, sẽ bị bắt lập tức và xử rất nghiêm khắc».

Đó là thái độ của Tướng-giới-Thạch ngày nay khác với ngày xưa lắm rồi! Quân tây và Nam kinh

Thượng - hải 22 dec. - Lãnh-tụ đảng Quốc-tây sẽ đến Hồng-công và có 18 một người sẽ đi thăm Nam-kinh để thương-thuyết về các điều hòa-binh.

Một nhà truyền giáo bị bắt có: Thượng - hải 23 dec. - Bọn giặc có Tàu vừa bắt cóc ông cố đạo Marcus tại địa-phận Honpê. Bọn thổ-phỉ lại đánh dưng nhà giáo sĩ rất tàn tệ, và lấy kim dưng mà cạy mắt.

Dư luận Nhật-bản đối với việc thu hồi tô giới Hán-khẩu

Tin Đông-kinh mới nói: đối với ngoại giao bộ-trưởng Nam-kinh là Vương-chính, Bình-jêu của thu hồi tô-giới Hán-khẩu, các báo Nhật-bản bàn luận rất náo nhiệt, đại ý nói việc ký kết đáng kinh hãi. Trung quốc hiện đương chỉnh đốn đại cuộc, được liệt-cường phần nhiều sẵn lòng tán trợ, nên theo phương pháp ôn hòa mới mong có lợi ích... Có một thời báo nói rằng: Trương Tướng bộ tư Nam-kinh, đã định các biện pháp sắc thực, hạn chế người Nhật ở Mãn-châu, những lợi quyền người Nhật ở Mãn-châu, đã có một bộ phận bị Nam-kinh chi phối, như đường thiết-lộ Trương-gi, người Nhật đều bị triệt tiêu mà dưng người Đức thay vào, đó là cái chứng rõ ràng. Huống chi lại có tin Nam-kinh và Mãn-châu hiện đã thiết pháp giao-thiệp với Đức và Mỹ về việc Mãn-châu.

Tôi là Tàu đối Nhật có tiếng chuyên luận.

(dịch báo Tàu)

Cuộc động đất ở Đài loan

Đông kinh, 23 decembre. - Về cuộc động đất hôm chủ nhật vừa rồi ở Đài-loan có 12 người bị thương, 92 nóc nhà đổ nát, 328 nóc hư hỏng và 4700 nóc xiêu.

Số làm đường (sacre) phải đình làm việc trong 3 ngày.

Quan

Thông sứ

Pendjab Ấn độ bị ám sát

Bombay, 22 decembre. - Hôm qua quan Thông sứ Pen'jah Geoffroy de Mont-

giao một mĩng 0\$15

mua buôn xin viết thư thương lượng.

NẠI LÝ ĐỐC QUYỀN Ở BẮC-KY

Quảng-Vận-Thánh

"NỘI - HÓA"

180, Phố Bonnal, 180

Haiphong

Một môi lợi to cho các nhà làm ảnh chuyên nghệ

Hiệu HƯƠNG-KY có rất nhiều kính, giấy, thuốc ảnh, loại bán hạ một giá đặc biệt. Các Ngài buôn bán với Hiệu HƯƠNG-KY được hưởng lợi quyền chẳng khác gì buôn bán với các Hiệu bên Pháp. Nhân dịp này, các bạn đồng nghiệp nên kịp gửi thư thương lượng.

HƯƠNG-KY cần bạch

VĂN-HÓA-LANG

Số 9

Nguyễn-văn của Jack London

Giang-hạ dịch-thuật

Cuốn thứ bốn

Loại thú làm lửa

(Tiếp theo)

Con chó sói mẹ thấy con về thì cả mừng vui vẻ, và có bộ muốn giữ không cho đi ra ngoài nữa. Nhưng giữ thế nào được, cái lòng hảo kỳ của con Bạch-nhà càng ngày càng lớn thêm, quên cả các sự rủi ro trước mà cũng đi xa mẹ nó nữa để tiếp tục hành tặc cướp đi ra của nó. Lần này nó đi gặp một con thú người đương, người cầm dĩa và sửa soạn một đồng dĩa, và nỉ, 11 bít. Nhiều người khác lại đem dĩa, và bởi đến thêm. Nó đương thì háng háng muốn biết sự lạ, nên

quên hẳn rằng thú người là một giống đáng sợ. Đường khi này các người kia nói với nhau rằng, nó nghe tiếng tuy không hiểu nhưng thấy bộ mặt họ thì nó cũng nhận là không phải những lời giả. Nó bèn an lòng bỏ lần lời cho họ ngồi. Một đoạn thấy trong đám dĩa có luồn khói bay ra, rồi một chiếc có một vật động dưng được (vì thế mà nó cho là một vật sống), sắc hơi đỏ như sắc mặt trời, cũng ở trong đám dĩa hiện ra càng lâu càng lớn dần. Con Bạch-nhà chưa hề thấy lửa và nó không biết lửa là vật gì, bây giờ thấy vậy nó bỏ gần lại đồng dĩa, cũng như trong mấy ngày đầu, nó nhắm mắt hướng ánh sáng mặt trời mà bỏ về vậy. Nó đi gần tới muốn đưa mắt vào đồng dĩa nghe mùi và liền khi ấy đưa tay ra lấy nhưng thỉnh lình cái sự nó không biết là lửa nóng cả mũi và lưỡi của nó làm cho nó đau đớn một cách chưa từng biết bao giờ. Lần lần ấy nó lại lên mấy tiếng, vừa la vừa thối lui. Con Kì đương nằm dưng

xa nghe con, phá giấc muốn chạy lại mà sợ không nổi, đành phải đứng một chỗ mà la theo. Mấy người kia thấy vậy chỉ nó mà cười. Nó tuy không hiểu cái cười của loài người nhưng lại hiểu rằng loài người này không sợ lửa như mình, nó lấy làm xấu hổ vô cùng. Đường cái giờ này chỉ còn mẹ nó là một lòng với nó, la không cười nó, là đau đớn cho nó thôi. Vậy nó chạy thẳng về chỗ mẹ nó bị gặp.

Lúc hoàng hôn đã qua, ngày hết, đêm đến. Bạch-nhà cứ nằm bên mẹ nó. Cái mũi và cái lưỡi bị phỏng lửa cả đau mãi. Nhưng không phải chỉ vì cái vết thương ở mũi mà nó phải than phiền, nó phải vì chuyện khác nữa. Bây giờ nó mới nhớ lại cái hang tuyết lúc trước, cái bờ suối, cái cạnh rừng mà nó và mẹ nó từng phen lạng lách, nó nhớ lại mà tiếc. Ngày nay cái thế gian của nó, có nhiều vật quá, nào là người vờ dân ông đàn bà con nít, mai đến tới làm om sòm, nào là chó kia mỗi khi gặp nó thì kinh lộn.

Cái buổi thanh tịnh lúc trước của nó đã qua rồi. Bây giờ thì chung quanh nó đều có sự sống, đều động dưng cả, mỗi mỗi đều tưởng như kẻ thù gan nết. Nó một rồi, và đương lo sợ không biết có chuyện gì xảy đến nữa cho nó nữa không.

Nó nằm ngó những người đi đi lại lại và càng ngẩn ngẩn. Thử thử người kia đối với nó nay mới rõ một vật thành thần không những sai khiến được những vật không có sự sống, mà lại là chúa tể các thú sống khác nữa. Thử thử người này lại có cái đại phép làm ra thú vật mà giống mọi loài trời kia, là lửa nữa.

Đó là một thứ thú làm lửa. CƯỜI NHƯ MỘT CÁI CẢNH TÔI ĐOÀI

Mỗi ngày con Bạch-nhà lại đi ra học thêm một chuyện. Lần lần nó tìm đến gần gũi thú người và càng dần dần lĩnh các của chúng, càng thấy rõ cái phép tắc của chúng, nó càng khiếp sợ mà cũng ghét nữa.

Đó là cái thú thú làm lửa. CƯỜI NHƯ MỘT CÁI CẢNH TÔI ĐOÀI

2072